

Životní prostředí – prostředí pro život

Invazní patogeny dřevin v ČR: klíčové druhy, predikce impaktu a management

RNDr. Eva Chumanová, Ph.D.

Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, v. v. i.

Invaze nepůvodních houbových či houbám podobných patogenů dřevin představují významnou, avšak dosud do značné míry opomíjenou výzvu pro ochranu přírody a lesnictví v ČR. V důsledku šíření a působení těchto organismů v krajině dochází často k značnému poškození porostů a úbytku populací hostitelských dřevin a následně též k významným změnám struktury a druhového složení invadovaných ekosystémů, narušení jejich funkcí a k ohrožení biodiverzity. Příspěvek představí výsledky projektu TH03030306 zaměřeného na problematiku invazních patogenů dřevin v ČR a spolufinancovaného se státní podporou TA ČR v rámci Programu EPSILON. Projekt si kladl 3 hlavní cíle: 1) identifikovat klíčové druhy invazních nepůvodních patogenů dřevin s největším předpokládaným impaktem na přírodní prostředí ČR, 2) vytvořit mapový atlas jejich potenciální distribuce a impaktu na lesní ekosystémy ČR a 3) vypracovat metodiku obsahující detekci těchto organismů a návrh vhodných mitigačních a adaptačních opatření.

V rámci projektu bylo detailněji zpracováno a popsáno 11 druhů patogenů, mezi něž patří např. 4 druhy rodu *Phytophthora*, tj. *P. alni* (plíseň olšová), *P. cinnamomi* (plíseň skořicovníková), *P. plurivora* a *P. ramorum*, 2 druhy napadající javory, tj. *Eutypella parasitica* (bradavkatka parazitická) a *Cryptostroma corticale*, dále *Hymenoscyphus fraxineus* (voskovička jasanová), *Dothistroma septosporum* (červená sypavka borovice) a jiné. Pro každý z patogenů byly vytvořeny tři základní predikční mapy: mapa vhodnosti abiotických podmínek prostředí, mapa citlivosti biotopů soustavy NATURA 2000 a mapa potenciálního ohrožení biotopů soustavy NATURA 2000. Mapy vznikly na základě expertních prediktivních modelů a jsou součástí výsledné publikace Atlas potenciální distribuce vybraných druhů invazních patogenů dřevin a jejich impaktu na lesní ekosystémy v ČR (Chumanová et al. 2021). Doprovodná metodika s názvem Invazní patogeny dřevin v životním prostředí – determinace chorob a možnosti omezení šíření a impaktu na lesní ekosystémy (Černý et al. 2021) pak přibližuje význam invazních patogenů dřevin v životním prostředí, popisuje ekologickou charakteristiku druhů a základy epidemiologie způsobovaných chorob a umožňuje identifikaci těchto chorob a jejich management. Součástí metodiky jsou též přehledy nejvíce citlivých hostitelů a biotopů i příklady chráněných území, která se s konkrétními invazemi nejvíce potýkají či pravděpodobně potýkat budou. Velká pozornost je věnována též návrhům souboru preventivních i adaptačních opatření pro různé typy vegetace.

Věříme, že výsledky projektu mohou sloužit jako přínosné nástroje využitelné při řešení problematiky invazních patogenů dřevin v ČR a při snaze minimalizovat dopad těchto organismů v krajině.